

Dne 17. aprila se je pojavil rdeči petelin popolne v vasi Trije mlini v bližini Dolnje Lendave. Radi močnega vetra se je nesreča širila z neugnano naglico. Zgorela so štiri hiše z gospodarskimi poslopji ter orodjem. V ognju se je zadušilo 50 prašičev, nekaj glav goveje živine in mnogo perutnine. Škoda znaša 200.000 din, zavarovalnine pa sploh ni. V vasi stanujejo po večini Madžari.

Dne 18. aprila okoli ene ure ponoči je začelo goreti v Veliki vasi pri Slivnici. Ogenj se je pojavil v gospodarskem poslopiju posestnika Lešnika in se je hitro razširil na stanovanjsko poslopje. Radi vetra so bila koj v obsevu plamenov sosedna poslopja posestnika Bernika. Rešili so živino in pohištvo. Zgorela je vsa zaloga krme in precej perutnine. Oba pogorela sta oškodovana za 150.000 din.

V noči na 18. april je začelo goreti na Poljanah pri št. Vidu nad Ljubljano 30 m dolgo in 13 m široko gospodarsko poslopje veleposestnika Franca Ježeka. Poslopje je zgorelo s krmo vred in je škoda do 200.000 din. Zavarovalnica je samo polovična.

V Sp. Gašteraju v župniji Sv. Jurij v Slov. goricah je uničil požar s slamo krito gospodarsko in stanovanjsko poslopje posestnika Ivana Škergeta.

V št. Iju je začel goreti gozd posestnice Marije Černec. Ogenj so pa pogasili prej, preden je zavzel večji obseg. Zažgali so po neprevidnosti otroci.

Zgorel je poldrugi oral bukovega in pol orala smrekovega gozda posestniku Antonu Robiču na Breznem. Škoda cenijo na 15.000 din.

V Lipovcih pri Beltincih v Slov. Krajinu je pogorela hiša posestniku Ivanu Luku. Zavarovalnica znaša komaj 6000 din.

Zadnji petek, 19. aprila, je začela goreti stanovanjska hiša posestnika Viktorja Glaserja v Bojtni, občina Šmartno na Pohorju. Radi vetra se je razširil ogenj na vsa tri poslopja, ki so pogorela. Vzrok nesreče je slab dimnik. Škoda znaša 100.000 din.

Brezprimerna surovost. Iz Ptuja poročajo: Pred kratkim so zasadili ob državni cesti sadna drevesa, ki so postala zopet žrtev brezprimerne surovosti. Neznani storilci so nasad kratkoma polomili. Orožniki so zaprli pod sumom krivde nekega H. F. iz Hajdine.

Uboj pri Sv. Tomažu pri Ormožu. Pri Sv. Tomažu pri Ormožu se je zgodil uboj, katerega smrtna žrtev je postal kamenščak Franc, star 37 let ter oče sedmih otrok. Hude poškodbe je dobil 39 letni Vrtnjak Franc ter oče šest otrok, oba iz Male vasl. Orožniki so aretirali 5 fantov v starosti 17 do 25 let.

Pri gotovih boleznih žolča in jeter, žolčnega kamna in zlatence urejuje naravna »Franz-Josefova« grenka voda prebavo in pospešuje izpraznjenje črev. Kliničke izkušnje potrjujejo, da domače zdravljenje dobro učinkuje, ako se jemlje zjutraj na tešče »Franz-Josefova« voda, pomešana z nekoliko vroče vode.

Ogl. reg. S. br. 30.474/35.

kladivo. Nad vrati je bila velika tabla z napisom: Ljudski komisar za Ukrajino. Na vsaki strani vrat je stala po ena stražniška lopa, pred vsako je stal vojak.

V sobi, ki je bila z apnom pobeljena in iz katere se je nutil razgled na pristanišče in brezskrajno morsk gladino, je sameval mož, ki bi mu prisodili pet in trideset let starosti. Sedel je za pisalno mizo, ki je bila obložena s kupi papirjev. Na svoji leviski je imel telefonski aparat.

Soba je bila zelo preprosta; štiri stene, pisalna miza, dva stola in omara za spise — to je bilo vse.

Taka je bila pisarna ljudskega komisarja v Odesi, člana izvršilnega odbora komiteta sovjetske Rusije, Klavsa Rišina.

Mož, ki je sedel za mizo, je bil Klavs Rišin. Zaposljen je bil s pregledovanjem spisov. Od časa do časa je z naglim okretom roke podpisal svoje ime.

Okrog njega ni bilo drugega hrupa, kakor šumenje morja in od časa do časa težki koraki vojaške straže.

Obiskovalec bi mogel misliti, da se komisar ni menil za čas, ker v sobi ni bilo ure. Tudi svetilke ni bilo v sobi in iz tega bi mogli sklepati, da komisar ni bil prijatelj bledenja in večernega dela.

Od vrat se je videl samo komisarjev hrbet. Če je obiskovalec hotel videti njegov obraz, je moral iti na nasprotno stran pisalne mize.

Tatvina na Prihovi. V noči na petek, 19. aprila, je neznan tat vdrl skozi malo zamreženo kletno okence v trgovino Oberski na Prihovi. Odnesel je nekaj moških srajc, nogavic, nekaj klobas, salam in precej cigaret, pisemskih znamk in denarja. Še celo nahrbtnik je našel, ki je bil skrit v omari, in vanj nabasal ukradeno blago. Škode je nad 2000 din. Eno svojih nogavic je pustil v gozdu, kjer si je nataknil nove. Tatu so morale biti znane hišne razmere, da je šel tudi v sobo in ukradel uro, pa se fant ni prebudil. Odsel je skozi vežna vrata, kjer je našel ključ v vratih. Tatu so že na sledi.

Nista imela sreče z ukradenim motorjem. V Kranju sta se zaleta pri kokrskem mostu v cementni nastavek Anton Šmajdek, tovarniški delavec iz Jugobrone in Jože Fende, kleparski pomočnik iz Predoselj. Ponesrečena sta vzela v noči brez vednosti lastnika motorno kolo in se odpeljala z največjo brzino po Jezeraki cesti v smeri proti Primskovem. Vožnja na ukradenem motorju je bila zelo kratka, ker sta zaleta z vso silo ob mostni robnik ob tretji uri zjutraj. Šmajdek se je hudo poškodoval na glavi in ima zlomljeno levo nogo. Fende si je pa pri trčenju popolnoma zdrobil levo nogo. Lastnik motorja ima 2000 din škode.

Vinarski muzej v Ptuj

V tako zvanem rimskem stolpu, kateri je naslonjen na nekdanje mestno obzidje v Ptuj, urejujejo vinarski muzej, ki bo prvi od te stroke v Sloveniji.

Prastaro gojenje vinske trte okrog Ptuja ter po Halozah povsem opravičuje ustanovitev vinarskega muzeja, kojega zamisel je bila sprožena pred leti. Dohod v ta edinstveni muzej je iz lepo urejenega parka, ki leži ob Dravi. Vhod krona ptujski mestni grb z letnico 1551. V notranjosti stolpa je klet in nad njo prostori za muzej.

Debelo stolpno zidovje je zelo prikladno za zbirko najstarejšega orodja, ki je v najtesnejši povezanosti z vinogradništvom na tej tisočletja stari in za gojenje trte usposobljeni zemlji. Že v cvetoči rimski dobi so pokrivali položno in sončnim žarkom izpostavljeno gričevje po Halozah lepo urejeni vinogradi, kateri so dajali okusno vince vojakom dvajsete rimske legije, ki je bila porazdeljena po okolici starodavnega Petovija (Ptuja).

Rimski cesar Probus (276—282 po Kr. r.) je dovolil doslužnim rimskim vojakom sajenje vinske trte v pokrajini Panonija, na koje koncu proti pokrajini Norikum je bilo rimsko mesto Petovio. Stari rimski veterani so se koj poslužili v polni meri omenjenega cesarjevega dovoljenja. Po ilovnatih gričih okolice rimskega taborišča v Ptuj so se začeli razvijati drug za drugim vinogradi, katere so

Krvav obračun med bratoma. V Pristavi pri Krškem je oddal 24 letni posestnikov sin Alojz Čučnik, kolarski pomočnik, dva strela iz zasede na starejšega brata Franca. Obstreljenega so prepeljali v obupnem stanju v bolnico v Brežice. Storilec se je sam javil orožnikom in izpovedal, da je ravnal v silobranu, ker sicer bi ga bil brat s sekiro.

Nad spečim sta se maščevala. V Melincih v Slov. Krajinu je podil Štefan Gerič s kolom po vasi dva fanta. Slednjic se je podal spat v hlev k posestniku Matiji Kuzmi. V spanju sta ga napadla zgoraj omenjena fanta. Eden je svetil z električno svetilko, drugi pa je Geriča dvakrat udaril s kolom po glavi in ga ubil.

Za umor iz ljubosumnosti 15 let ječe. Veliki senat mariborskega okrožnega sodišča je obravnaval 16. aprila slučaj umora iz ljubosumnosti. Zagovarjal se je 26 letni Adam Tomič, ki je bil nekaj let uslužben na orožniški postaji v Cirkovcah. Tomič je 25. januarja t. l. v Hutterjevi tovarni v Melju v Mariboru ustrelil iz ljubosumnosti 17 letno zaročenko Marijo Frankovo iz Cirkovc. Morilec je bil obsojen 15 let težke ječe. Obsojeni je sprejel kazni z izjavo, da se bo priživil.

pred 2000 leti z isto skrbjo in pridnostjo kakor danes zasajali ter gojili.

Iz teh prvih časov vinogradništva okrog Ptuja so se ohranili do danes nekateri zanimivi ter poučni predmeti, kakor: ostanki ogromnega soda, čedno izoblikovani in navadni vrči, priprosti svečniki, precej nožev, katerih so se posluževali rimski vinogradniki, ter nekaj dragocenih steklenic in kozarcev iz rdeče glinice. Posebna zanimivost je posoda iz črno-rdeče glinice, ki ima obliko majhnega vinskega soda.

Iz srednjega veka (15. stoletja) je videti v ptujskem muzeju mojstrsko izdelane vinske posode in krasen kip sv. Urbana, zaščitnika vinogradnikov. Ohranjene so dalje listine sodarskega združenja iz leta 1611., pravila ptujške sodarske zadruge, katera je potrdila cesarica Marija Terezija 5. decembra 1744., in še več drugih podobnih listin, ki dokazujejo cvetočo sodarsko obrt Ptuja, katera je bila v najožji zvezi z vinogradništvom.

Razen omenjenih listin poseda muzej sode zadruge, kozarce iz cina, omare sodarskega združenja, celo zbirko prav starih ter novejših ključavnic za viničarije, kleti, hišnih ključavnic, raznolično orodje kletarjev iz preteklosti, razne nože vinogradnikov, motike, barvice ter glinaste vinske posode.

Ptujski muzej bo sčasom tako urejen, da bo omogočen obiskovalcem pregled razvoja

Komisarjeva glava je bila lepa, zlasti gornji del obraza. Čelo je bilo široko in pravilno razvito, lobanja je bila močna, dovolj prostorna za veliko inteligentnost, ki je krasila komisarja. Oči so bile sive, često zasrte s hladno krvoločnostjo. Usta so bila stisnjena in polna grožnje. Glas je bil rezek.

Vsa zunanost je tvorila ponosno, mrzlo lepoto, ki jo je človek občudoval, toda ogreti se zanjo ni mogel.

Čelo so venčali dolgi in črni lasje. Tuintam jih je prepredla srebrna nitka.

Klavs Rišin je štel devet in dvajset let. Po zunanosti bi mu prisodili najmanj pet in trideset. V desetih letih je šel skozi toliko borb in je gledal v oči tolikim nevarnostim, da se je od tega postaral.

Za seboj je imel trdo borbo. Z odločnostjo je premagal vse ovire in se priril v prve vrste. Postal je gospodar Ukrajine in uboga domovina je bila njemu prepuščena na milost in nemilost.

Trda narava, nepopustljivost, okrutnost so ustvarile iz Klavsa neke vrste samosilnika, kakršen morda v duši ni bil. Postal je suženj boljševiskega nazora o družbi. Zaradi tega je šel naprej brez oklevanja, brez slabosti, prepričan o tem, da bo človeštvu šele tedaj zasijala zvezda sreče, ko bo povsod zmagal boljševisem.

(Dalje sledi)

mrtev.« — »Misliš me menda 1897?« — »Ne, 1797.« — »To je vendar nemogoče, saj je poteklo od tedaj 143 let!« — »Pa je vendar tako. Moj oče se je poročil leta 1796., ko mu je bilo 18 let. Leto dni pozneje se je rodil moj brat, ki je pa umrl že po šestih mesecih. To je bilo leta 1797. Po smrti prve žene se je moj oče poročil leta 1847. vnovič. Leta 1848. sem se jaz rodil. Tedaj je bil moj brat že 51 let mrtev. Sedaj imamo leto 1940. — torej je od tedaj prešlo 143 let!« Stari mož je imel pač prav, na ta način se je lahko zgodilo, da sta on in njegov brat živela v treh stoletjih.

Najtrša snov. Diamant — najtrša snov, ki jo poznamo na svetu, je pomagala ameriškim izumiteljem do nove ko-

vinogradništva po okolici Ptuja od rimskih časov do današnjega dne. Za starodavni Ptuj je ta muzej velika pridobitev, ki bo tudi posebna privlačnost za številne tujce.

Kratke tedenske novice

Jugoslovanska vlada se bo začela pogajati s sovjetsko Rusijo za ureditev trgovskega prometa med obema državama.

Gospodarski svet Balkanske zveze bo sklican za 27. maja v Dubrovnik.

Nemce zanima iz turističnih ozirih dve državi v Evropi: Norveška s svojimi fjordi (zallivi) ter Jugoslavija s svojim morjem, ugodnim podnebjem in s svojo gostoljubnostjo. To trditve je izrekel v svojem govoru ob začetku beograjskega velesajma Werlin, glavni ravnatelj nemških avtomobilskih tovarn in Hitlerjev tehnični svetovalec.

V londonski trgovski register je bila 15. aprila vpisana delniška družba, katere edini delničar je angleška država. Nova družba bo kupovala v balkanskih državah vse blago, za katero se zanima Nemčija.

Med Romunijo in Rusijo je dosežen sporazum, na podlagi katerega se umakne sovjetska in romunska vojska za 10 km od meje ob Dnjestru.

Italija in Nemčija sta se zedinili, da pošlje vsaka država v drugo vojaško odposlanstvo in da bosta na ta način obe armadi v stalnih medsebojnih stikih.

General Franco bo obiskal v najkrajšem času po sklenitvi konkordata med Španijo in Sveto stolico papeža in Mussolinija.

Druga belgijska obrambna črta sega od Luksemburga do holandske meje.

Holandska vlada je razglasila nad vso državo obsedno stanje.

Nemci so uničili glavne norveške radijske postaje.

Anglija bo poostriila zaporo v Tihem oceanu, ker zalaga sovjetska Rusija Nemčijo preko pristanišča Vladivostok s surovinami, ki so zelo važne za vojno industrijo.

Amerika bo gradila odslej oklopnice po 50.000 do 52.000 ton, ker ima Japonska v gradnji že več oklopnice po 42.000 ton.

Iz Združenih ameriških držav je šlo marca vojnega blaga: na Norveško za 1.653.621, na Holandsko 439.808, v Francijo za 5.641.145, na Anglijo za 2.224.221, v Kanado za 15.715.915 dolarjev.

Angleški kralj je pisal italijanskemu kralju in cesarju osebno pismo, v katerem mu pojasnjuje angleško mnenje glede Balkana.

Z ozirom na razširitev vojne v Evropi je prišel namig iz Združenih držav, ki je nekoliko ohladil velik apetit nekaterih držav, ker bi poseg Amerike v sedanjo vojno bil nezaželen in odločilen.

Rusija izjavlja, da Japonci bolj potrebujejo sporazum z Rusijo kot obratno. S tem namigava na izid vojne, po katerem Japoncem ne bodo cvetele rožice...

Huda železniška nesreča se je zgodila na progi Chicago-Njujork radi iztirjenja ekspresnega vlaka. Od 16 vagonov je bilo 9 popolnoma razbitih. Nesreča je poleg mnogo ranjenih zahtevala 25 mrtvih.

Po svetu

Zedinjenje Romunije z Rimom je vprašanje, ki se o njem sedaj razpravlja. Gre za zedinjenje pravoslavnih Romunov s katoliško Cerkvijo. Romuni so bili izpočetka katoliške vere, pa so bili z odpadom grškega carigradskega patriarha Kerularija leta 1054. potegnjeni v razkol. Precejšnje število se jih je vrnilo v katoliško Cerkev. Število teh Romunov, ki so združeni z Rimom, pa so zadržali bizantinski bogoslužni obred, znaša poldrug milijon ljudi. Pravoslavnih Romunov je kajpada več, kakšnih 12 milijonov. In za versko zedinjenje teh gre. Romunska pravoslavna cerkev ni nikdar kazala posebne zagrizenosti in protivnosti proti katoliškemu Rimu. Vpeljala je po svetovni vojni cerkveni koledar, kakršnega ima katoliška Cerkev, česar pravoslavna cerkev v naši državi ni storila. Vrh tega čutijo Romuni kot romanski narod posebne kulturne simpatije za katoliške romanske narode (Italijane, Francoze, Špance). O zedinjevalnih

poskusih je prinesla angleška »United Press« tole poročilo: »Iz službenih vatikanskih krogov se doznavajo, da je v teku akcija, ki ji je namen, da se romunska pravoslavna cerkev vrne nazaj v okvir katoliške Cerkve, od katere se je ločila leta 1054. Papež Pij XII. je sprejel romunske škofe ter v svojem govoru poudaril zgodovinske zveze Romunije z Rimom.«

Skupen boj zoper krščanstvo. »Komsomolskaja Pravda«, glasilo ruske komunistične mladine, katero izhaja v Moskvi, piše o skupnem boju proti krščanstvu tole: »Dne 23. avgusta je bila med sovjetsko Rusijo in narodnim socializmom sklenjena zveza za skupen boj proti krščanstvu, ki je obema državama sovražno. Glavni boj je seveda naperjen proti katoliški duhovščini. Obe državi sta se tudi že posvetovali o raznih ukrepih in sta sklenili, da se bosta o tem stalno obveščali.«

Vажnost norveškega pristanišča Narvik

Od začetka ponesrečene bliskovite vojne Nemčije proti Norveški do danes se je zelo mnogo pisalo in govorilo po radiu o severnem norveškem pristanišču Narvik.

Ko so začeli Nemci z bliskovitim zasedanjem norveške obale, jim je bilo za norveško prestolnico Osлом največ na tem, da obdrže trdno v svojih rokah zasedeno pristanišče Narvik, ker so tamkaj nakladali švedsko najboljšo železno rudo, ki daje za izdelovanje topovskih cevi ter raznega drugega finega orožja najbolj trpežno in uporabno jeklo. Narvik so po enem tednu zasedbe iztrgali Nemcem Angleži, ki so s tem onemogočili Nemčiji dostop do tolikanj iskane švedske železne rude.

Ležišča najboljše železne rude

Ležišča slovite železne rude so pri mestu Kiruna, ki leži nad severnim tečajnim krogom, med rekama Tornea in Kalix, 1542 km severno od Stockholma, 170 km od Narvika. Železna ležišča tvorijo 3,5 km dolg gorski hrbet, katerega najvišji vzpon sega 748 m visoko.

Tam, kjer je zdaj mesto Kiruna, je bila še pred 50 leti kamnita puščava Laponske. Z gričev pri Kiruni so donášali vsako pomlad

hudourniki sledove železa. Švedska vlada je dala zato že leta 1746. pregledati ozemlje. 22 let pozneje so pričeli s praktičnimi poskusi. Rudo so prenašali severni jeleni do Tornea, kar je bilo zelo zamudno, pa tudi drago.

Do pravega izrabljanja rudnikov pri Kiruni je prišlo leta 1898., ko je odobril švedski parlament gradnjo železnice iz Gallivare do norveške meje pri Ofotskem fjordu. Tako je bila Kiruna priključena na švedsko železniško omrežje ter je dobila prosto pot na Atlantik pri Narviku.

Rudo kopljejo kar na prostem. Ni še znano, kako globoko sega ruda, merjenja so doslej pokazala, da leže bogati železni sloji še 300 metrov pod gladino jezera Luossojervi, ki leži pod vznožjem rudnikov. Vso zalogo ru-

ŠMARNICE ZA LETO 1940

Letošnje šmarnice »Mati dobrega Pastirja«, ki jih je spisal g. Fr. Schreiner, župnik v pokoju, so posvečene materam slovenskih duhovnikov — so že izšle! Naročite jih pravočasno v prodajalnah Tiskarne sv. Cirila v Mariboru in Ptuj.

vinske zlitine, ki je mnogo cenejša od diamanta, pri tem pa je za malenkost (0,2%) mehkejša od diamanta. Gre za zlitino iz volframa, titanija in nekaterih drugih snovi, ki se pomešajo z niklom in grafitom. Ta zlitina se je posrečila ameriškim kemikom MacKenni in Smithu. Po svoji odpornosti presega karborund in bo lahko služila za rezanje najtršega jekla.

Francoski šolarji in angleški princezi. Ko je leta 1938. obiskal angleški kraljevski par Pariz, so francoski šolarji nabrali veliko vsoto denarja. Skoro po vseh šolskih razredih Francije so zbirali in za ta denar so kupili dve prekrasno oblečeni in dragoceno okrašenih lutki kot darilo francoskih šolarjev obema hčerka ang-

Mogočni Jurij

Povest iz domačih hribov

I.

»Jurij, kaj se je zgodilo? Zakaj si tako privihral domov?«

»Jaz se ne dam, da bi se drl nad mano kakor nad kakim lumpom. Najmanj še v cerkvi. Tožil ga bom za razžaljenje časti.«

»Koga pa za božjo voljo?«

»Tega Kranjca, surovino. Ga bom naučil drugače pridigati.«

»Pa vendar ne misliš fajmoštra?«

»Prav tega. S prižnice se je drl nad mano in pred vso faro je s prstom pokazal name.«

»Tega pa ne verjamem.«

»Tilka, kar sem s svojimi ušesi čul in na svoje oči videl, tega mi nihče ne bo utajil, tudi ti ne.«

»Kaj pa so gospod pridigali?«

»Pridigali — haha! Razgrajal je in se drl... da bi bilo bolje, ko bi se obesil mlinski kamen takemu, ki pohujšuje; da nedelje z rajanjem skrunimo in da s plesi vso faro in svojo hišo na slab glas spravljamo. Ha, za

dober glas bo svoji gostilni Končnik sam skrbel, se temu... Kranjcu ni treba bati.«

»Saj pri nas nihče ni plesal.«

»Zadnje nedelje po večernicah, saj veš, so se tisti iz mesta malo zasukali. Ni vredno, da bi rekel. Še pol ure ni trajalo. Tri ali štirikrat s tudi prej kdaj že kateri malo porajali.«

»Pa to so bili vedno kaki dostojni gostje in zmeraj sami zase. Nikoli ni bilo kaj, kar ne bi bilo prav.«

»Seveda, jeziki pa ne dajo miru in stari ima svoje veselje, če mi more kaj zasoliti. Saj sem mu že od nekdanj na poti.«

»Jurij, to so same prazne misli.«

»Tako? Ti ga še zagovarjaš? Tega pa menda nisi pozabila, da nama je pri ženitvi metal največja polena pod noge. Na vse načine je poskušal, da bi te bil odvrnil od mene.«

»Ne, ne! Hoteli so samo to, da bi tudi moj oče bili pritrdili. Da so oče nazadnje res pristali, za to se imava samo gospodu zahvaliti.«

»Nič se mu nimava zahvaliti. Nobenemu človeku se nimava kaj zahvaliti. Sama sva dosegla, jaz in ti.«

»Fajmošter pa so nama šli v vsem na roko.«

»Storil je le, kar je bila njegova dolžnost... To pa še tudi veš, kako me je pri spraševanju obdelaval kakor